

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

23 Μαρτίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Διήγημα Προσπεύρου Μεριμέ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια καὶ τέλος βλ. σ. 161.)

Ἡ Κολόμβα ἐστράφη τότε πρὸς τὰ ὀπίσω κρᾶζουσα ὅλαις δυνάμεσι τὴν μίς Νέβιλ, ἀλλ' ἀπόκρισιν δὲν ἤκουε... Ἀφ' οὗ ἐπὶ τινι ὥραν ἐπλανήθη τῇδε κάκεισε ἀναζητοῦσα τὴν ὁδόν, δι' ἧς ἦλθε, συνήντησεν ἐν τινι ἀτραπῷ δύο εὐζώνους, οἵτινες ἐφώνησαν πρὸς αὐτὴν τὸ Τίς εἶ;

«Λοιπὸν κύριοι, εἶπεν ἡ Κολόμβα χλευαστικῶς, ἐχαλάσατε τὸν κόσμον. Πόσους ἐσκοτώσατε;

— Ἦσο μαζὶ μὲ τοὺς φυγοδίκους, εἶπεν ὁ ἕτερος τῶν στρατιωτῶν. Πρέπει νὰ μᾶς ἀκολουθήσης.

— Πολὺ εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ἐκείνη· ἀλλ' ἔχω καὶ μίαν φίλην ἐδῶ καὶ εἶναι ἀνάγκη πρώτον νὰ τὴν εὐρωμεν καὶ αὐτὴν.

— Αὐτὴν τὴν ἔχωμεν συλλάβει, καὶ θὰ πᾶτε νὰ κοιμηθῇτε μαζὶ ἐς τὴν φυλακὴν.

— Εἰς τὴν φυλακὴν; αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε· ἐν τούτῳ πηγαίνετε με ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται ἡ φίλη μου.»

Οἱ εὐζῶνοι τὴν ὠδήγησαν τότε εἰς τὸ ἡμέρι τῶν φυγοδικῶν, ὅπου συνήθιζον τὰ τρόπαια τῆς ἐκστρατείας των, δηλαδὴ τὸ *πιδόρε*, δι' οὗ ἐσκεπάζετο ὁ Ὅρσο, παλαιὰν τινὰ χύτραν καὶ ἐν σταμνίον πληρὲς ὕδατος. Ἐκεῖ εὐρίσκετο καὶ ἡ μίς Νέβιλ, ἣτις συλληφθεῖσα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ φόβου, ἀπεκρίνετο διὰ κλαυθμῶν εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις των περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φυγοδικῶν καὶ περὶ τῆς ὁδοῦ δι' ἧς ἔφυγον.

Ἡ Κολόμβα ριφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τῇ εἶπε μυστικᾶ: «Ἐσώθησαν!» Εἰτα δὲ στραφεῖσα πρὸς τὸν διοικούντα τὸ ἀπόσπασμα λοχίαν, «Κύριε, τῷ εἶπε, καθὼς βλέπετε ἡ δεσποσύνη δὲν εἰξεύρει τίποτε ἀπὸ ὅσα τὴν ἐρωτᾷτε. Ἀφῆτέ μας νὰ γυρίσωμεν εἰς τὸ χωρίον, ὅπου ἀνησυχοῦν διότι ἠργήσαμεν.

— Θὰ σᾶς ὑπάγουν εἰς τὸ χωρίον καὶ γρηγορώτερα ἀφ' ὃ τι ἐπιθυμεῖτε, μικροῦλά μου, εἶπεν ὁ λοχίας, καὶ ἐκεῖ θὰ λάβετε τὸν κόπον νὰ

εἰπῇτε τί ἐκάμνετε εἰς τὸ μακίς τέτοιαν ὥρα καὶ τί δουλειὰν ἔχετε μὲ τοὺς φυγοδίκους, ποῦ τὸ ἔστριψαν. Δὲν εἰξεύρω τί μάγια κάμνουν αὐτοὶ οἱ ἀχρεῖοι, καὶ παντοῦ ὅπου εὐρίσκονται φυγοδικοί εἶσαι βέβαιος πῶς θὰ ἀπαντήσης καὶ εὐμορφαις.

— Σᾶς ἀρέσουν, φαίνεται, τὰ ἀστεῖα, κύριε λοχία, εἶπεν ἡ Κολόμβα, ἀλλὰ δὲν θὰ κάμετε κηκὰ νὰ προσέχετε καὶ πῶς εἰς τοὺς λόγους σας. Ἡ δεσποσύνη ἐδῶ εἶναι συγγενῆς τοῦ νομάρχου, καὶ δὲν κάμνετε καλὰ νὰ τὴν περιπαίζετε.

— Συγγενῆς τοῦ νομάρχου! ἐψιθύρισεν εἰς εὐζῶνος πρὸς τὸν ἀνώτερόν του· πραγματικῶς, φορεῖ καπελλῖνον.

— Τὸ καπελλῖνον δὲν σημαίνει τίποτε, εἶπεν ὁ λοχίας. Ἦσαν καὶ αἱ δύο μαζὶ μὲ τὸν παπᾶν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μεγαλειέτερος ἐργολάβος τοῦ τόπου, καὶ καθῆκόν μου εἶναι νὰ τὰς συλλάβω. Ὡστε δὲν ἔχομεν πλέον ἄλλην δουλειὰν ἐδῶ. Ἄν δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ ἀναθεματισμένος δεκαεὺς Τωπέν... αὐτὸς ὁ μεθύστακας ὁ Γάλλος ἐφανερώθη προτοῦ νὰ ζῶσω ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τὸ μακίς... ἂν δὲν ἦτο αὐτὸς θὰ τοὺς ἐπιπᾶναμεν ὅσα ἔσε δίκτυ.

— Ἐπὶ εἰσθε ὅλοι; ἠρώτησεν ἡ Κολόμβα. Εἰξεύρετε, κύριοι, ὅτι ἂν τυχόν οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Γαμπίνη, ὁ Σαρόνη καὶ ὁ Θεόδωρος Πώλης εὐρίσκοντο εἰς τὸν σταυρὸν τῆς ἀγίας Χριστίνας μαζὶ μὲ τὸν Βρανδολάτσο καὶ τὸν παπᾶν θὰ σᾶς ἔβαναν σὲ κανέναν *μπελά*. Ἄν πρόκειται νὰ συνομιλήσετε μὲ τὸν *φρουράρχον* τῆς ἐξοχῆς,¹⁾ δὲν θὰ μοῦ ἄρесе νὰ εὐρεθῶ ἐκεῖ κοντά. Αἱ σφαῖραι δὲν διακρίνουν κανένα τὴν νύκτα.»

Ἡ πιθανότης συγκρούσεως πρὸς τοὺς ἐπιφύβους ἐκείνους φυγοδικούς, οὓς ὠνόμασεν ἡ Κολόμβα, ἐνεποίησε μεγίστην αἰσθησιν εἰς τοὺς στρατιώτας. Βλασφημῶν δὲ καὶ καταρώμενος τὸν δεκανέα Τωπέν, τὸν *σκυλόφραγκον*, ὁ λοχίας διέταξεν ὑποχώρησιν, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν ἀπόσπασμα ἔλαβε τὴν εἰς Πετρανέραν ἄγουσαν, συμπαραλαβὸν τὸ *πιδόρε* καὶ τὴν χύτραν· τὸ δὲ σταμνίον ἐθαύσθη δι' ἐνὸς λακτίσματος. Εἰς τῶν εὐζῶνων ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ βραχίονος τὴν μίς Λυδίαν· ἀλλ' ἡ Κολόμβα, ἀπαθῆ-

¹⁾ Τον τίτλον τοῦτον ἐλάμβανεν ὁ Θεόδωρος Πώλης.

σασα αὐτὸν παρχαρχῆμα, «Νὰ μὴ τὴν ἐγγίσῃ κἀνείς! ἀνεφώνησε. Νομίζετε πῶς ἔχομεν ὄρεξιν νὰ φύγωμεν; Ἐμπρός, Λυδία, φιλάττη μου, στηρίχθητι εἰς ἐμέ καὶ μὴ κλαίης ὡς παιδίον. Ἦτο καὶ αὐτὸ μία περιπέτεια, ἀλλὰ δὲν θὰ ἔχῃ κακὸν τέλος. Ὑστερα ἀπὸ ἡμῶν ὦραν θὰ εἵμεθα εἰς τὸ τραπέζι. Ἄν ἐρωτᾷς δι' ἐμέ ἀπόθανα τῆς πείνας.

— Τὶ θὰ εἶπουν δι' ἐμέ; ἔλεγε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ἡ μὲς Νέβιλ.

— Θὰ εἶπουν ὅτι ἐχάσατε τὸν δρόμον εἰς τὸ μακίς, τί ἄλλο;

— Τὶ θὰ εἶπῃ ὁ νομάρχης;... τί θὰ εἶπῃ πρὸ πάντων ὁ πατέρας μου;

— Ὁ νομάρχης;... θὰ τοῦ εἰπῇτε καὶ σεῖς νὰ κυττάξῃ τὴν νομαρχίαν του. Ὁ πατέρας σας;... ἀπὸ τὸν τρόπον ὅπου συνωμιλεῖτε μὲ τὸν Ὅρσο θὰ ἐπίστευα πῶς εἶχατε νὰ εἶπητε καὶ τι εἰς τὸν πατέρα σας. »

Ἡ μὲς Νέβιλ δὲν ἀπεκρίθη ἀλλ' ἔσφιγγε τὸν βραχίονά της.

«Δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἐψιθύρισε εἰς τὸ οὖς αὐτῆς ἡ Κολόμβια, πῶς ὁ ἀδελφός μου ἀξίζει νὰ τὸν ἀγαποῦν; Δὲν τὸν ἀγαπᾶτε καὶ σεῖς ὀλίγον;

— Ἄ! Κολόμβια, ἀπεκρίθη ἡ μὲς Νέβιλ μειδιάσασα, καίτοι ἦτο τόσο τεταραγμένη μετ' ἐπιδρώσατε, ἐμέ, ποῦ σὰς εἶχα τόσῃ ἐμπιστοσύνη! »

Ἡ Κολόμβια περιβαλοῦσα διὰ τοῦ βραχίονος τὴν ὁσφὺν τῆς Λυδίας καὶ ἀσπασθεῖσα αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον, «Καλή μου ἀδελφοῦλα, τῇ εἶπε, θὰ μὲ συγχωρήσῃς;

— Φοβερά μου ἀδελφῇ, ἡμπορῶ νὰ κάμω καὶ ἄλλῶς; » ἀπεκρίθη ἡ Λυδία, ἀντασπασθεῖσα αὐτήν.

Ὁ νομάρχης καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς εἶχον καταλύσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ δημαρχικοῦ παρέδρου τῆς Πετρανέρας, ὁ δὲ συνταγματάρχης, ἀνησυχῶν σφόδρα περὶ τῆς θυγατρὸς του, εἶχεν ἔλθῃ πρὸς αὐτοὺς δι' εἰκοστὴν τότε φορὰν, ὅπως τοὺς ἐρωτήσῃ μὴ ἔμαθόν τι περὶ αὐτῆς, ὅτε εὐζωνός τις, σταλὲς ὡς ἀγγελιοφόρος ὑπὸ τοῦ λοχίου, ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν τρομερὰν συμπλοκὴν πρὸς τοὺς φυγοδίκους, ἐν ᾗ συμπλοκῇ δὲν ἐφρονεῖτο μὲν οὐδ' ἐτραυματίσθη τις, ἀλλ' ὅμως κατεσχέθησαν μία χύτρα καὶ ἐν πύλῳ καὶ συνεληφθησαν δύο νέαι, αἱ ὁποῖαι ἦσαν, ὡς ἔλεγεν, ἐρωμέναι ἢ κατὰ σκοποὶ τῶν φυγοδικῶν. Οὕτω προκαγγελεύσεις τῆς ἐλεύσεώς των, ἐνεφανίσθησαν μετ' ὀλίγον αἱ δύο αἰχμάλωτοι μετὰ τῆς ἐνόπλου συνοδίας αὐτῶν. Ἐκαστος δύνανται νὰ φαντασθῇ τὴν φαιδρότητα τῆς Κολόμβας, τὴν ἐντροπὴν τῆς συντρόφου της, τὴν ἐκπληξίν τοῦ νομάρχου, τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπορίαν τοῦ συνταγματάρχου. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἔσχε τὴν κακεντρέχειαν νὰ διασκεδάσῃ, ὑποβαλὼν τὴν ταλαίπωρον Λυδίαν εἰς εἰδός τι ἀνακρί-

σεως, περατωθείσης μόνον ὅτε ἡ σύγχυσις αὐτῆς ἐκορυφώθη.

«Μοὶ φαίνεται, εἶπεν ὁ νομάρχης, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀπολύσωμεν ὅλους. Αἱ δεσποσύναι ἐξῆλθον εἰς περίπατον, καὶ εἶναι τοῦτο φυσικώτατον, ἀφ' οὗ ὁ καιρὸς εἶναι τόσον ὥραίος. Συνήντησαν κατὰ τὴν νέον ἀξιογάπητον, πληγωμένον, φυσικώτατον καὶ τοῦτο. » Εἶτα δὲ λαβὼν κατ' ἰδίαν τὴν Κολόμβαν, «Δεσποσύνη, τῇ εἶπε, δύνασθε νὰ παραγγείλετε τοῦ ἀδελφοῦ σας, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔλαβε πολὺ καλλιτέραν τροπὴν, παρ' ὅσον ἠλπίζα. Ἡ νεκροφία καὶ ἡ κατὰθεσις τοῦ συνταγματάρχου ἀποδεικνύουσιν ὅτι εὐρέθη ἐν καταστάσει ἀμύνης καὶ δὲν εἶχε καίνενα σύντροφον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πυροβολισμοῦ. Ὅλα θὰ διορθωθῶσιν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀφήσῃ τάχιστα τὸ μακίς καὶ νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς ἀρχάς. »

Ἦτο ἡ ἐνδεκάτη περίπου ὥρα τῆς νυκτός, ὅτε ὁ συνταγματάρχης, ἡ θυγάτηρ του καὶ ἡ Κολόμβια παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπως φάγωσι τὸ δεῖπνον, ὅπερ εἶχε κρυώσῃ πρὸ πολλοῦ. Ἡ Κολόμβια ἔτρωγε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως, σκώπτουσα ἐνταύτῳ καὶ νομάρχην καὶ εἰσαγγελέα καὶ εὐζώνους. Ὁ συνταγματάρχης ἔτρωγεν ἐν σιγῇ, κυττάζων ἀδιακόπως τὴν κόρην του, ἥτις ἔνευε χαμαὶ πρὸς τὸ πινάκιον τοὺς ὀφθαλμούς. Τέλος διὰ φωνῆς μειλιχίου, ἀλλὰ σοβαρᾶς,

«Λυδία, εἶπε πρὸς αὐτὴν ἀγγλιστί, μήπως ἔχεις δώσῃ κάμμειαν ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Δέλλα Ῥέββια;

— Ναί, πατέρα, σήμερον, » ἀπεκρίθη ἐκείνη ἐρυθρίασασα, δι' ἐντόνου ὁμως φωνῆς.

Εἶτα δὲ ὑψώσασα τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παρατηρήσασα ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς της δὲν ἐδείκνυε σημεῖόν τι ὀργῆς ἔπесεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἡσπασθῇ αὐτόν, ὡς ἐν τοιαύταις περιστάσεσι πράττουσιν αἱ καλῶς ἀνατεθραμμέναι νεάνιδες.

«Ἄς ᾔναι! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης· ὁ νέος εἶναι ἀξιόλογος· ὁμως, μὰ τὸν θεόν! δὲν θὰ μείνωμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀναθεματισμένον τόπον! ἄλλῶς δὲν δέχομαι.

— Δὲν καταλαμβάνω τὰ ἀγγλικά, εἶπεν ἡ Κολόμβια, ἥτις παρετήρει αὐτοὺς μετὰ μεγίστης περιεργίας· ἀλλὰ βάλῃω στοίχημα, ὅτι ἐννόησα τί λέγετε.

— Λέγομεν, ἀπεκρίθη ὁ συνταγματάρχης, ὅτι θὰ σὲ πάρωμεν μαζὶ μας νὰ κάμωμεν ἐν ταξείδι εἰς τὴν Ἰρλανδίαν.

— ὦ, εὐχαρίστως, καὶ θὰ ᾔμαι ἡ *surella Colomba*. Σύμφωναι λοιπόν, συνταγματάρχα; Δότε μου τὸ χερί σας.

— Εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνειθίζεται φιλημα, » εἶπεν ὁ συνταγματάρχης.

Κ'

Μηνάς τινας μετὰ τὸ συμβᾶν τοῦ διπλοῦ πυροβολισμοῦ, ὅπερ συνετάραξεν ὅλον τὸν δῆμον τῆς Πετρανέρας, ὡς θὰ ἔγραφον αἱ ἐφημερίδες, νέος ἔχων ἐκκρεμῇ ἐν ἐπιδέσμῳ τὸν ἀριστερόν βραχίονα, ἐξῆλθεν ἔφιππος περὶ τὴν δειλίην ἐκ τῆς Βαστίας καὶ ὤδευσε πρὸς τὸ χωρίον Κάρδον, ὀνομαστὸν διὰ τὴν κρήνην του, ἐξ ἧς οἱ ἀβρομαστοὶ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἀρύνονται κατὰ τὸ θέρος πρὸς πόσιν ὕδωρ κάλλιστον. Συνώδευε δ' αὐτῷ νεᾶνις ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα, περικαλλής, ἐπιβαίνουσα μικροῦ μέλανος ἵππου, οὗ πᾶς ἔμπειρος γνώστης ἵππων θὰ ἐθαύμαζε τὴν ῥώμην καὶ τὴν χάριν, ἀλλ' οὐ δυστυχῶς ἐκ παραδόξου τινὸς συμβεβηκότος ἦν ἐσχισμένον τὸ ἐν οὐς. Ἀμα ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον, ἡ νεᾶνις ἐπήδησεν ἐλαφρὰ κατὰ γῆς, καὶ ἀφ' οὗ πρῶτον ἐβουήθησεν τὸν σύντροφόν της νὰ καταβῇ τοῦ ἵππου, ἔλαβε δὺο βαρέα σακκίδια, ἅτινα ἦσαν προσδεδεμένα ἐν τῷ ἐπιπίπῳ τοῦ ἰδικοῦ της. Παρέδωκεν τότε εἰς ἓνα χωρικὸν τοὺς ἵππους, ὅπως φυλάττῃ αὐτούς, καὶ ἡ μὲν νέα φέρουσα τὰ σακκίδια κεκυρμμένα ὑπὸ τὸ μέτζαρόν της, ὁ δὲ νέος φέρων δίκαννον τουφέκιον ἔλαβον τὴν εἰς τὸ ὄρος ἄγουσαν, ὁδεύοντες δι' ἀτραπιὸν δυσβάτου, ἥτις προδήλως δὲν ἔφερον εἰς χωρίον ἢ κατοικίαν τινά. Φθάσαντες δ' εἰς ἐν τῶν ὑψηλῶν διαζωμάτων τοῦ ὄρους Κουέρτσιο ἐστάθησαν καὶ ἐκάθησαν ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς χλόης. Ἦτο φανερόν ὅτι περιεμένον τινά, διότι ἔστρεφον ἀδιαλείπτως τὰ βλέμματα πρὸς τὸ ὄρος, ἡ δὲ νεᾶνις ἐκύτταζε συχνάκις τὴν ὥραν εἰς κομψὸν χρυσοῦν ὥρολόγιον, ἵσως μᾶλλον ὅπως θεωρήσῃ κόσμημα πολυτίμον, ὅπερ ἐφάνετο ὅτι πρὸ ὀλίγου χρόνου εἶχεν ἀποκτήσῃ, ἢ ὅπως ἴδῃ ἂν παρῆλθεν ἡ ὁρισθεῖσα πρὸς συνέντευξιν ὥρα. Ἀλλὰ δὲν ἀνέμειναν ἐπὶ μακρόν. Κύων τις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μακίς, ὅτε δ' ἡ νεᾶνις ἐκάλεσεν αὐτὸν φωνήσασα Μπροῦσκο! ἔδραμεν ἀμέσως περισσίτων αὐτήν. Μετὰ μικρόν ἐνεφανίσθησαν δύο ἄνδρες, πυκνήν ἔχοντες γενειάδα, ὧν ἑκάτερος ἔφερεν ὑπὸ τὸν βραχίονα τουφέκιον, *σιλάχιον* ἐν τῇ ζώνῃ καὶ πιστόλιον εἰς τὸ πλευρόν. Τὰ ἐσχισμένα καὶ ἐμβαλλωμένα ἐνδύματά των ἐφάνιντο ἀναρμωστοῦντα πρὸς τὰ λαμπρότατα ὅπλα των, ἅτινα ἦσαν κατεσκευασμένα ἐν ὀνομαστῷ ὀπλοποιεῖῳ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης. Εἰ καὶ ἀνέσου ὄντες, κατὰ τὰ φαινόμενα, κοινωνικῆς θέσεως, ἐδεξιώθησαν ὅμως καὶ οἱ τέσσαρες μετὰ πολλῆς οἰκειότητος ἀλλήλους, ὡς φίλοι παλαιοί.

«Λοιπὸν Ὅρσο Ἀντώνη! εἶπεν ὁ πρεσβύτατος τῶν φυγοδικῶν πρὸς τὸν νέον, ἐτελείωσε πλέον ἢ ὑποθέσις σας. Τὸ συμβούλιον ἐβγάλε βούλευμα, ποῦ λέγει πῶς δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν. Τὰ συγχαρητήριά μου. Λυποῦμαι μονάχα πῶς δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν νῆσον ὁ δικηγόρος διὰ νὰ τὸν

ιδῶ ποῦ θὰ τῇ ἀπὸ τὸ κακόν του. Καὶ τὸ χέρι σας πῶς εἶναι;

— Ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν, ἀπεκρίθη ὁ νέος, μοῦ εἶπαν πῶς θὰ τὸ ἐβγάλω ἀπὸ τὴν κρεμάθραν. Βράνδο, παλληκαρᾶ μου, αὔριον ἀναχωρῶ εἰς Ἰταλίαν καὶ ἤθελα νὰ σᾶς ἀφήσω τὴν ὑγείαν, καθὼς καὶ εἰς τὸν κύριον παπᾶν. Διὰ τοῦτο σᾶς παρεκάλεσα νὰ ἔλθετε.

— Κᾶτι πολὺ βιάζεσθε, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο· χθὲς ἀθωώθητε καὶ αὔριον κ' ὅλας φεύγετε;

— Ἐχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ὑποθέσεις μας, εἶπεν εὐθύμως ἡ νέα. Κύριοι, σᾶς ἔφερα φαγητόν· φάγετε καὶ νὰ μὴ λησμονήσετε ὅμως τὸν φίλον μου τὸν Μπροῦσκο.

— Μοῦ τὸν κακομαθαίνετε τὸν Μπροῦσκο, κυρὰ Κολόμβια, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι ἀχάριστος. Τώρα νὰ ἰδῇτε. Ἐλα, Μπροῦσκο, εἶπε προτείνας ὀριζοντιῶς τὸ τουφέκιόν του, πῆδησε εἰς τιμὴν τῶν Βαρρικήνη! Ὁ κύων ἔστη ἀκίνητος, λείχων τὸ ῥύγχος καὶ κυττάζων τὸν αὐθέντην του. «Πῆδησε εἰς τιμὴν τῶν Δέλλα Ῥέββια!» καὶ ὁ κύων ἐπήδησε δὺο πόδας ὑψηλότερον τοῦ δέοντος.

«Ἀκούσατε, φίλοι μου, εἶπεν ὁ Ὅρσο, πολὺ κακὴν δουλειὰν ἐπιάσατε· καὶ ἂν δὲν συμβῇ νὰ τελειώσετε τὰς ἡμέρας σας εἰς ἐκείνην ἐκεῖ κάτω τὴν πλατεῖαν, ποῦ φαίνεται ἀπὸ ἐδῶ, ⁽¹⁾ τὸ καλλίτερον ἀφ' ὅσα ἔχετε νὰ περιμένετε εἶναι νὰ σᾶς ἀφήσῃ εἰς τὸν τόπον ἢ σφαῖρα κἀνενὸς χωροφύλακος.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο! εἶπεν ὁ Καστρικῶνης, θάνατος καὶ αὐτός, ὅταν κάθῃ ἄλλον, καὶ καλλίτερος μάλιστα ἀπὸ τὴν θέρμην ποῦ σὲ σκοτώνει εἰς τὸ κρεβάτι σου καὶ ἔχεις καὶ τοὺς θρήνους καὶ τὰ ξεφωνητὰ τῶν κληρονόμων σου, ἀληθινὰ ἢ ψεύτικα, ὅτι καὶ ἂν ἦναι. Ὅταν ἔχῃ κἀνεῖς συνειθίσῃ, καλὴ ὥρα ὅταν κ' ἐμᾶς, τὸν καθαρὸν ἄερα, δὲν θέλει ἄλλο καλλίτερο, παρὰ νὰ πεθάνῃ μέσα εἰς τὰ ὑποδήματά του, ὅπως λέγουν οἱ χωριάταις.

— Ἐπεθύμουν, εἶπεν ὁ Ὅρσο, νὰ σᾶς ἐβλεπα νὰ ἀφίνετε αὐτὸν τὸν τόπον... καὶ νὰ ζήσετε ζωὴν ἡσυχον. Διατί νὰ μὴν ὑπάγετε, παραδειγματος χάριν, νὰ ἀποκατασταθῇτε εἰς τὴν Σαρδηνίαν, ὡς ἔκαμαν τόσοι ἄλλοι σύντροφοί σας; Ἡμποροῦσα νὰ σᾶς εὐκολύνω εἰς τοῦτο.

— Εἰς τὴν Σαρδηνίαν! ἀνεφώνησεν ὁ Βρανδολάτσο. *Istos Sardos!* ὦ ποῦ νὰ τοὺς πάρῃ ὁ διάβολος μὲ τὴν προκομμένην τὴν γλῶσσάν των! Αὐτοὺς ἡμεῖς δὲν καταδεχόμεθα νὰ τοὺς ἔχωμεν συντρόφους.

— Δὲν περνᾷ κἀνεῖς καλὰ εἰς τὴν Σαρδηνίαν. Ἄν ἐρωτᾷτε καὶ ἐμέ, τοὺς Σαρδονίους τοὺς πε-

¹⁾ Ἡ πλατεῖα τῆς Βαστίας, ἐνθα ἐκτελοῦνται αἱ κεφαλικά καὶ ποιναί.

ριφρονῶ. Διὰ τὴν καταδίωξιν τῶν φυγοδίκων ἔχουν ἐξέπλους χωροφύλακας· ἀπὸ αὐτὸ θὰ καταλάβετε τί πρᾶγμα εἶναι καὶ οἱ φυγοδικοί καὶ οἱ κάτοικοι. ¹⁾ Εἰς τὸν διάβολον νὰ ὑπάγῃ ἡ Σαρδηνία! Δι' ἐν ὅμως πρᾶγμα ἄπορῶ, κύριε Δέλλα Ρέββια, πῶς σεῖς, ὁ ὁποῖος εἴσθε ἀνθρωπος ἀξιόλογος καὶ εἰξεύρετε νὰ ζήσετε, δὲν εὐρατε τῆς ἀρεσκείας σας τὸν βίον εἰς τὸ μακίς, ἀφ' οὗ μάλιστα αὐτὸν τὸν βίον τὸν ἐδοκιμάσατε.

— "Ὅμως, εἶπε μειδιάσας ὁ "Ὀρσο, ὅτε ἤζιωθην νὰ γίνω ἀκόλουθός σας δὲν ἤμην καὶ τόσον εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμῶ τὰ θέλγητρα τοῦ βίου ἐκείνου· καὶ ἀκόμη μὲ πονοῦσι τὰ πλευρά, ὡς αἰσθάνομαι τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἔκαμα μίαν ὥραίαν νύκτα, ἐξαπλωμένος πλαγιαστὰ ὡς ἐπανωγόμε εἰς ἐν ξέστρωτο ἄλογο, τὸ ὁποῖον ὠδήγει ὁ φίλος μου Βρανδολάτσο.

— Καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ποὺ αἰσθάνεται κἀνεῖς ἄμα διαφύγῃ τὴν καταδίωξιν, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Καστρικῶν, δὲν τὴν λογαριάζετε καθόλου; Πῶς δὲν σᾶς ἀρέσει νὰ ἀπολαύετε ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς κλίμα τόσον ὥραιον, καθὼς εἶναι τὸ ἰδικόν μας; Μὲ αὐτὸ τὸ ἐργαλεῖον, ὅπου ἐπιβάλλει εἰς ὅλους σεβασμὸν (καὶ ἐδείξε τὸ τουφέκιόν του) εἶναι κἀνεῖς βασιλιᾶς παντοῦ, ἕως ποῦ φθάνει ἡ σφαῖρα. Δίδει προσταγὰς, διορθώνει τὰ ἄδικα καὶ τὰ στραβά... Εἶναι ἡθικωτάτη διασκέδασις αὐτῇ, κύριε, καὶ πολὺ εὐχάριστος καὶ ὡς αἰσθάνομαι μᾶς παρουσιασθῇ εὐκαιρία δὲν τὴν ἀφίνομεν. Ὑπάρχει τερπνοτέρα ζωὴ ἀπὸ ζωὴν πλάνητος ἱππότου, ὅταν ἔχῃ μάλιστα καλλίτερα ὅπλα καὶ περισσότερον νοῦν ἀπὸ τὸν Δὸν Κιχώτην; Νὰ ἰδῇτε, προχθὲς λόγου χάριν ἤκουσα ὅτι ὁ θεὸς τῆς μικρᾶς Αἰλλας Λουίγκη, ἐκεῖνος ὁ γέρον ἐξηνταβελώνης, δὲν ἤθελε νὰ τὴν προικίσῃ· κἀθηναὶ καὶ τοῦ γράφω ἐν γράμμα, χωρὶς φοβέρας... φοβέρας ἐγὼ δὲν συνειθίζω· ἔλοιπόν, τί νὰ σᾶς εἰπῶ! εἰς τὴν στιγμὴν ἄλλαξε γνώμην ὁ ἄνθρωπος· τὴν ὑπᾶνδρευσε καὶ οὕτω διὰ μιᾶς ἔκαμα δύο εὐτυχεῖς. Πιστεύσατέ με, κύριε "Ὀρσο, τίποτε δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν ζωὴν τῶν φυγοδίκων. Μπα, καὶ τοῦ λόγου σας ἴσως θὰ ἐμένατε φυγοδικός, ἂν δὲν ὑπῆρχε μία Ἀγγλίς, τὴν ὁποίαν ἐγὼ μόλις εἶδα, ἀλλὰ περὶ τῆς ὁποίας ὅλοι εἰς τὴν Βάστιαν ὁμιλοῦν μὲ θαυμασμόν.

— Ἡ μέλλουσα ἀνδραδέλφη μου δὲν ἀγαπᾷ τὸ μακίς, εἶπεν ἡ Κολόμβια γελάσασα, παραπολὺ τὴν ἐφόβησε.

— Τέλος πάντων, εἶπεν ὁ "Ὀρσο, θέλετε νὰ

μείνετε ἐδῶ; "Α; ἦναι. Εἰπέτε μου τί ἔμπορῶ νὰ πράξω διὰ σᾶς.

— Τίποτε ἄλλο, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο, παρὰ μόνον νὰ μᾶς ἐνθυμῆσθε κἄμμίαν φορὰν. Παρὰ πολλὰ ἐκάματε δι' ἡμᾶς. Πρῶτον ἡ Χιλίνα ἔχει τὰς τὴν προῖκά της, καὶ διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ καλὰ, δὲν θὰ χρειασθῇ νὰ γράψῃ ὁ φίλος μου ὁ παπᾶς γράμματα χωρὶς φοβέρας. Ἐπειτα εἰξεύρομεν πῶς ὁ ἐνοικιστὴς τῶν κτημάτων σας ἔχει διαταγὴν νὰ μᾶς δίδῃ, ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην, ψωμί καὶ μπαρούτη. Λοιπὸν ὑγιαίνειτε· ἐλπίζω πῶς θὰ σᾶς ἴδω καὶ πάλιν εἰς τὴν Κορσικὴν κἄμμίαν ἡμέραν.

— Ἐν ὧρα ἀνάγκης, εἶπεν ὁ "Ὀρσο, μερικὰ χρυσὰ νομίσματα εἶναι πολὺ ὠφέλιμα. Τώρα ποῦ εἵμεθα παλαιὸι φίλοι, ἐλπίζω πῶς θὰ δεχθῆτε νὰ κρατήσετε αὐτὸ τὸ φυσέκι, τὸ ὁποῖον ἔμπορεῖ νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ διὰ νὰ προμηθευθῇτε πολλὰ ἄλλα φυσέκια.

— "Ὅχι χρήματα μεταξὺ μας, ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ Βρανδολάτσο ἀπορριστικῶς.

— Τὰ χρήματα εἶναι παντοδύναμα εἰς τὴν κοινωνίαν, εἶπεν ὁ Καστρικῶν ἄλλ' εἰς τὸ μακίς ἐκτιμῶνται περισσότερο ἢ παλληκαρίσια καρδιὰ καὶ τὸ καλὸ τουρέκι.

— Δὲν ἤθελα νὰ σᾶς ἀποχωρισθῶ, εἶπεν ὁ "Ὀρσο, χωρὶς νὰ σᾶς ἀφήσω κατι διὰ νὰ μ' ἐνθυμῆσθε. "Ας ἴδωμεν λοιπόν, τί ἔμπορῶ νὰ σοῦ ἀφήσω, Βράνδο;»

Ὁ φυγοδικὸς ἔξυσε τὴν κεφαλὴν, καὶ ὑπόδρα ἰδὼν τὸ τουφέκιον τοῦ "Ὀρσο:

«Ἀφ' οὗ εἶναι ἔτσι, κύριε ὑπολοχαγέ, εἶπεν, ἂν εἶχα τὸ θάρρος... ὅχι ὅμως, τὸ ἀγαπᾷτε παραπολὺ...»

— Τί θέλεις;

— Τίποτε... ἔπειτα τί σημαίνει τὸ πρᾶγμα... Πρέπει καὶ νὰ εἰξεύρῃ κἀνεῖς νὰ τὸ μεταχειρισθῇ. Συλλογίζομαι πάντα αὐτὴ τῇ διαβολεμένη διπλῇ ρηξιά... καὶ μὲ τὸ ἕνα χερί μάλιστα... Αὐτὰ ὅμως δὲν γίνονται δύο φορεῖς.

— Τὸ τουφέκι τοῦτο θέλεις; Τὸ εἶχα φέρῃ διὰ νὰ σοῦ τὸ δώσω· ἀλλὰ νὰ τὸ μεταχειρίσεσαι ὅσον τὸ δυνατόν σπανιώτερα.

— "Ὡ, δὲν ἔμπορῶ νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ, ὅτι θὰ τὸ μεταχειρισθῶ ὅπως σεῖς· ἀλλὰ μένατε ἡσυχὸς· ὅταν μάθετε πῶς ἐπεσεν εἰς ἄλλα χεῖρα, νὰ εἴσθε βέβαιος πῶς ὁ Βράνδο Σαβέλλη σᾶς ἄφησε χρόνος.

— Καὶ εἰς σᾶς, Καστρικῶν, τί νὰ δώσω;

— Ἀφ' οὗ θέλετε καὶ καλὰ νὰ μοῦ ἀφήσετε ὑλικὸν ἐνθύμημα τῆς φιλίας σας, θὰ σᾶς ζητήσω ἐλευθέρως νὰ μοῦ στείλετε ἕνα Ὁράτιον, εἰς πολὺ μικρὸν σχῆμα ὅμως. Μὲ αὐτὸν θὰ ἔμπορῶ καὶ τὴν ὥραν μου νὰ περῶ καὶ νὰ μὴ λησμονῶ τὰ λατινικά, ποῦ ἔμαθα. Εἰς τὴν Βάστιαν, πλησίον εἰς τὸν λιμένα, εἶναι μία μικρὴ, ποῦ πωλεῖ

¹⁾ Τὴν περὶ Σαρδηνίας παρατήρησιν ταύτην ἤκουσα παρὰ τινος φίλου μου, πρῶτον φυγοδίκου, οὗτος δὲ μόνος ὑπέχει τὴν εὐθύνην ταύτης. Ἐννοεῖ δὲ ὅτι φυγοδικοί, οὓς καθορθοῦσι νὰ συλλάβωσιν ἔπιπτοι χωροφύλακες, εἶναι ἡλίθιοι, καὶ χωροφύλακες ἔπιπτοι καταδιώκοντες φυγοδικούς εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς συλλάβωσιν.

σινάρα· δώσατε τὸ βιβλίον εἰς αὐτὴν καὶ ἐγὼ θὰ τὸ λάβω ἀσφαλῶς.

— Θὰ ἔχετε μίαν ἐκδοσιν τοῦ 'Ελζεβίρου, λογιώτατε· ἴσα ἴσα εὐρίσκεται μία τοιαύτη μεταξὺ τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐσκόπευα νὰ πάρω μαζί μου.—Λοιπὸν, φίλοι μου, ἄς χωρισθώμεν· δότε μου νὰ σφίξω τὰ χέρια σας. Ἄν κἀμὶαν φορὰν ἀλλάξετε γνώμην διὰ τὴν Σαρδηνίαν, νὰ μοῦ γράψετε· ὁ δικηγόρος Ν. θὰ σὰς πληροφορήσῃ ποῦ θὰ εὐρίσκωμαι.

— Κύριε ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ Βράνδο, αὐρίον, ὅταν θὰ ἐβγῇτε ἀπὸ τὸν λιμένα, κυττάξετε εἰς τὸ βουνόν, εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν· θὰ εὐρισκόμεθα ἐδῶ, καὶ θὰ σὰς κάμνωμεν σημεῖον μὲ τὰ μαντήλιά μας.»

Ἐχωρίσθησαν τότε· καὶ ὁ μὲν Ὅρσο καὶ ἡ ἀδελφή του ἔλαβον τὴν εἰς τὸ Κάρδον ἄγουσαν, οἱ δὲ φυγόδοικοι ἀνῆλθον εἰς τὸ ὄρος.

ΚΑ'.

Ὡραίαν τινὰ πρωΐαν τοῦ Ἀπριλίου, ὁ συνταγματάρχης σὲρ Θωμάς Νέβιλ, ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν νυμφευθεῖσα θυγάτηρ του, ὁ Ὅρσο καὶ ἡ Κολόμβια ἐξῆλθον ἐπ' ἀμάξης ἐκ τῆς Πίσσης, ὅπως ἐπισκεφθῶσι ὑπόγειόν τινα τυρρηνικὴν οἰκοδομήν, ἀρτίως ἀνακαλυφθεῖσαν, ἣν πάντες οἱ ξένοι μετέβαινον ὅπως ἴδωσι. Καταβάντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μνημείου, ὁ Ὅρσο καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐξήγαγον τὰς γραφίδας των καὶ ἤρχισαν νὰ ἰχνογραφῶσι τὰς τοιχογραφίας αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ Κολόμβια, ἀμφοτέροι ἡκιστα περὶ ἀρχαιολογημάτων μεριμνῶντες ἀφῆκον αὐτοὺς μόνους καὶ περιεπάτουν ἐν τοῖς περὶξ.

«Ἀγαπητή μου Κολόμβια, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, δὲν θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐπανελθώμεν ἐγκαίρως εἰς τὴν Πίσαν διὰ τὸ πρόγευμα. Δὲν πενᾷτε σεῖς; Νὰ πάλιν ὁ Ὅρσο καὶ ἡ γυναῖκά του ἐπιάσθησαν μὲ τὰς ἀρχαιότητας· καὶ δσάκις ἐπιχειροῦν μαζί νὰ ζωγραφίσωσι τίποτε, κάμνουν ἓνα χρόνον νὰ τελειώσουν.

— Ναί, εἶπεν ἡ Κολόμβια, καὶ ὅμως ποτὲ δὲν μᾶς ἔφεραν κἀμμίαν ἰχνογραφίαν, ὅτε ἐπιστρέφουν.

— Ἡ γνώμη μου εἶναι, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ συνταγματάρχης, νὰ ᾔπηγαίναμεν εἰς αὐτὴν ἐκεῖ κάτω τὴν μικρὰν ἔπαυλιν. Θὰ εὐρωμεν ψωμί, ἴσως καὶ κρασί ἁλειατικό· καί, ποῦ ξεῖται; ἡμπορεῖ νὰ εὐρωμεν καὶ ἀνθόγαλα καὶ χαμοκέρασα, καὶ ἔτσι νὰ περιμείνωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας τοὺς κυρίους ζωγράφους.

— Ἐχετε δίκαιον, συνταγματάρχα. Σεῖς καὶ ἐγώ, ποῦ δὲν ἔχασαμεν τὸν νοῦν μας, ὡς τοὺς ἄλλους, θὰ ἐκάμαμεν πολὺ ἀνόητα, ἂν ἐκαθήμεθα νὰ ὑποφέρωμεν μαρτύρια ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐρωτευμένους, οἱ ὁποῖοι μόνον τροφήν ἔχουν τὴν ποίησιν. Δότε μοι τὸν βραχίονά σας. Δὲν εἶναι

ἀλήθεια πῶς ἀρχίζω νὰ μορφώνωμαι; Στηρίζομαι εἰς τὸν βραχίονα ἀνδρῶν, φορῶ καπελλίνα, ἐνδύματα τοῦ συρμοῦ· ἔχω διαμαντικά· μανθάνω καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω πόσα ὠραῖα πράγματα· δὲν εἰμαι πλέον καθόλου ἀγριοκορίτσον. Κυττάξετε σὰς παρακαλῶ μὲ πόσῃ χάριν φορῶ αὐτὸ τὸ σάλιον... Ἐκεῖνος ὁ ξανθός, ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ συντάγματός σας, ποῦ ἦτο εἰς τοὺς γάμους... Θεέ μου! δὲν ἡμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ ὄνομά του· ἓνας ᾤηλός, σγουρομάλλης, ποῦ μὲ ἓνα γρόνθον μου τὸν ἐξάπλωνα χάμω...

— Ὁ Τσαίτυνορθ; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ἄ, ναὶ αὐτός! ἀλλὰ ἐγὼ δὲν θὰ κατορθώσω ποτὲ νὰ προσφέρω τὸ ὄνομά του. Λοιπὸν αὐτὸς ἔχει τρελλαθῇ δι' ἐμὲ.

— Ἄ, Κολόμβια, βλέπω πῶς γίνεσαι φιλάρεσκος... Λοιπὸν θὰ ἔχωμεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἄλλον γάμον.

— Ἐγὼ νὰ ὑπανδρευθῶ! Καὶ ποῖος θὰ ἀναθρέψῃ τὸν ἀνεψιόν μου;... ὅταν ἀποκτήσῃ ὁ Ὅρσο διάδοχον; Ποῖος θὰ τὸν μάθῃ τὰ κορσικανικά; Ναί, κύριε, θὰ μάθῃ τὰ κορσικανικά καὶ θὰ τοῦ ᾠθιᾶσω νὰ φορῇ καὶ ἓναν μυτερόν σκούφον διὰ νὰ σὰς κάμω νὰ σκάσετε!

— Περίμενε πρώτα νὰ ἀποκτήσῃς ἀνεψιόν· καὶ ἔπειτα μάθε του μακάρι καὶ νὰ κτυπᾷ μὲ τὸ μαχαίρι, ἂν ἔχῃς ὀρεξιν.

— Πέρασε τώρα ὁ καιρὸς τῶν μαχαιριῶν, εἶπεν εὐθύμως ἡ Κολόμβια· τώρα ἔχω καὶ ἐγὼ ριπίδιον, διὰ νὰ σὰς κτυπῶ τὰ δάκτυλα, ὅταν κακολογῇτε τὴν πατρίδα μου.»

Οὕτω συνομιλοῦντες ἐφθάσαν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὅπου εὗρον οἶνον, χαμαικέρασα καὶ ἀνθόγαλα. Ἡ Κολόμβια ἐδοθήθη τὴν κηπουρὸν εἰς τὴν συλλογὴν τῶν χαμαικεράσων, ἐν ᾧ ὁ συνταγματάρχης ἔπινεν ἁλειατικόν. Ἐκεῖ δ' ἐν τῇ καμπῇ δεινδροστοιχίας τινὸς εἶδεν ἡ Κολόμβια γέροντά τινα, προφανῶς ἀσθενῆ, ἐπὶ ψιθίνου ἐδρας καθήμενον καὶ θερμαινόμενον εἰς τὸν ἥλιον· αἱ παρειαὶ αὐτοῦ ἦσαν κοῖλαι, κοῖλοι δὲ καὶ οἱ ὀφθαλμοί· ἦτο κάτισχνος· ἔνεκα δὲ τῆς ἀκινήσιας τοῦ σώματός του, τῆς ὠχρότητος καὶ τοῦ ἀπλανοῦς βλέμματός του, ὡμοίαζε μᾶλλον πρὸς νεκρὸν ἢ πρὸς ζῶντα. Ἐπὶ πολὺ τὸν ἐθεώρει ἡ Κολόμβια μετὰ τοσαύτης περιεργίας, ὥστε προσεῖλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς κηπουροῦ. «Ὁ καίμενος αὐτός ὁ γέρος, εἶπεν, εἶναι πατριώτης σας, διότι ἀπὸ τὴν οὐμιλίαν σας ἐκατάλαβα, κυρά, πῶς εἰσθε Κορσικανή. Τὸν εὐρῆκαν πολλοὶ συμφοραὶ εἰς τὴν πατρίδα του· τὰ παιδιὰ του ᾔπηγαν μὲ κακὸν θάνατον. Λέγουν, καὶ νὰ μὲ συμπαθᾷτε, κυρά, πῶς οἱ πατριῶταί σας εἶναι πολὺ σκληροὶ ὅταν ἔχουν ἔχθραν μὲ κανένα. Ἔτσι λοιπὸν αὐτὸς ὁ δυστυχισμένος, ἀφ' οὗ ἔμεινε μόνος, ἦλθε εἰς τὴν Πίσαν, εἰς μίαν μακρινὴν συγγένισσάν του, ποῦ ἔχει αὐτὸ τὸ

κτῆμα. Ὁ κακομοίρης δὲν ἦταν εἰς τὰ σωστά του· ἡ δυστυχία, βλέπετε, καὶ ἡ λύπη... Ἡ κυρία, ποῦ ἔχει ἀνοικτὸ σπίτι, δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν κρατήσῃ κοντὰ τῆς· τὸν ἔστειλε λοιπὸν ἐδῶ. Εἶναι πολὺ ἡσυχος, δὲν ἐνοχλεῖ κανένα... οὔτε τρία λόγια τὴν ἡμέραν δὲν λέγει. Αὐτὸ μόνον, πῶς ἔχασε τὰ λογικά του. Μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα ἔρχεται ὁ ἱατρός, καὶ λέγει πῶς δὲν εἶναι γιὰ ζωή.

— Ἄ! τὸν ἔχουν ἀποφασισμένον· εἶπεν ἡ Κολόμβια. Καθὼς κατήντησεν, ὁ θάνατος θὰ ἦναι δι' αὐτὸν εὐτύχημα.

— Ἐπρεπε, κυρά, νὰ τοῦ 'μιλήσετε 'λίγα κορσικανικά· ἅμα ἀκούσῃ τὴν γλῶσσα τοῦ τόπου του, πιστεύω πῶς θὰ γείνῃ καλλίτερα.

— Νὰ ἰδῶμεν, εἶπεν ἡ Κολόμβια εἰρωνικῶς μειδιάσασα. Καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸν γέροντα ἕως οὔτου τῷ ἐπεσσίασε τὸν ἥλιον. Τότε ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἡλίθιος ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ προσέβλεψεν ἀσκαρδαμνικτὴ τὴν Κολόμβαν, ἥτις τὸν ἠτένιζε καὶ αὐτὴ μειδιῶσα πάντοτε. Μετὰ βραχὺ ὁ γέρον ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, ὥσπερ ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα τῆς Κολόμβας. Ἐπειτα τοὺς ἤνοιξε πάλιν, ἀλλ' ὑπερμέτρως· τὰ χεῖλη του ἔτρεμον· ἠθέλησε νὰ ἐκτείνῃ τὰς χεῖρας, ἀλλ' ὥσπερ ἀπεκορώθη ἀπὸ τὴν Κολόμβαν, ἔμεινεν προσηλωμένος ἐπὶ τῆς ἔδρας του, ἀδυνατῶν καὶ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ νὰ κινήσῃ. Τέλος ἄφθονα δάκρυα ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ὁλοθυμοὶ τινες διέφυγαν ἐκ τοῦ στήθους του.

«Πρώτην φορὰν τώρα τὸν βλέπω εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, εἶπεν ἡ κηπουρός. Ἡ κυρά ἐδῶ εἶναι ἀπὸ τὸν τόπον σου· ἦλθε νὰ σὲ ἰδῇ, εἶπε πρὸς τὸν γέροντα.

— Ἐλεος, ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος διὰ φωνῆς βραγχώδους. Ἐλεος· δὲν εὐχαριστήθης ἀκόμη; Τὸ φύλλον ἐκεῖνο... ποῦ ἔκαυσα... πῶς ἡμπόρσες νὰ τὸ διαβάσῃς;... ἀλλὰ γιατί καὶ τοὺς δύο;... Ὁ Ὀρλανδούτσιο... δι' αὐτὸν δὲν ἦτο γραμμένον τίποτε... ἔπρεπε νὰ μοῦ ἀφήσῃς ἓνα... ἓνα μονάχα... τὸν Ὀρλανδούτσιο... δὲν ἐδιάβασες τὸ ὄνομά του...

— Μοῦ ἐχρεάζοντο καὶ οἱ δύο, εἶπεν αὐτῷ ἡ Κολόμβια ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ εἰς κορσικανικὴν διάλεκτον. Ἐκόπησαν τὰ κλωνάρια· καὶ ἂν δὲν ἦτο σάπιος καὶ ὁ κορμός, θὰ τὸν ἐξερρίζωνα καὶ ἐκεῖνον. Ἐλα, μὴν παραπονῆσαι· δὲν θὰ βασιανθῇς πολὺν καιρὸν. Ἐγὼ ἐβασανίσθηκα δύο χρόνια!»

Ὁ γέρον ἄφηκε κραυγὴν, ἡ δὲ κεφαλὴ του κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ Κολόμβια στρέψασα αὐτῷ τὰ νῦα, ἐπανῆλθε βραδεῖ βήματι εἰς τὴν οἰκίαν, ἔδουσα ἀκαταλήπτους στίχους κορσικανικοῦ μοιρολογίου.

Θέλω τὸ χέρι· πῶρρηξε, τὸ μάτι ποῦ στοχάσθη,
θέλω τὴν ἀνομή καρδιά ποῦ τὸ κακὸ βουλήθη.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ κηπουρός ἔσπευδεν, ὅπως συνδράμῃ τὸν γέροντα, ἡ Κολόμβια, ζωηρὰν ἔχουσα τὴν ὄψιν καὶ πυρώδες τὸ βλέμμα, παρεκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἀντικρὺ τοῦ συνταγματάρχου.

«Τί ἔχετε; ἠρώτησεν οὗτος· μοῦ φαίνεται ἀπαράλλακτη, ὡς σὰς εἶδα εἰς τὴν Πετρανέραν τὴν ἡμέραν, ποῦ μᾶς ἐπυροδόλησαν ἐν ᾧ ἐτρώγαμεν.

— Μοῦ ἦλθαν εἰς τὸν νοῦν ἐνθυμήματα τῆς Κορσικῆς. Ἀλλὰ τώρα ἐπέρασαν. Ἐγὼ θὰ τὸν βαπτίσω, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Καὶ τί ὠραία ὀνόματα θὰ τοῦ βγάλω. Γιλφούκιος Θωμάς Ὁρσο Λέων!»

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπανῆλθεν ἡ κηπουρός· «Λοιπὸν, ἠρώτησεν ἡ Κολόμβια ἀπαθέστατα, ἀπέθανε ἢ μόνον ἐλιποθύμησεν;

— Δὲν ἦτο τίποτε, κυρά· ἀλλὰ εἶναι περιέργον τί ἐντύπωσιν τοῦ ἔκαμεν ἡ ὄψις σας.

— Καὶ ὁ ἱατρός λέγει πῶς δὲν θὰ ζήσῃ πολὺ;

— Οὔτε δύο μῆνας ἴσως.

— Ἡ ζημία δὲν εἶναι μεγάλη, παρετήρησεν ἡ Κολόμβια.

— Διὰ ποῖον διάβολον ὁμιλεῖτε; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Δι' ἓνα ἡλίθιον ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, ἀπεκρίθη ἡ Κολόμβια μετ' ἀδιαφορίας, τὸν ὁποῖον νοσηλεύουν ἐδῶ. Θὰ στέλλω ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ μανθάνω τί κάμνει. Ἀλλὰ, κυριε συνταγματάρχα, ἀφήσατε δὲ ὀλίγα χαμοκέραια καὶ διὰ τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν Λυδίαν!»

Ὅτε ἡ Κολόμβια ἐξελθούσα τῆς ἐπαύλεως ἐπέβη εἰς τὴν ἀμάξαν, ἡ κηπουρός τὴν παρετήρει περιέργως ἐπὶ πολὺ ἀπερχομένην. «Βλέπεις ἐκείνην ἐκεῖ τὴν εὐμορφὴν κυρά; εἶπε πρὸς τὴν κόρηνην· νὰ εἰδεύρῃς πῶς ἔχῃ κακὸ 'μάτι καὶ βασκαίνει.»

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

(Συνέχεια, βλ. σ. 167).

Μετηνέγκκαμεν ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς προκηρύξεως περὶ τῆς καθ' ἡμέραν ἐκδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου, τὸ μὲν, ὅπως παράσχωμεν ὑπόδειγμα τῆς πρὸ ἐβδομηκονταετίας ἐν ἐφημερίσι γραφομένης γλώσσης, τὸ δέ, ὅπως ὑποδείξωμεν τὴν ἀτέλειαν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας ἐν ἀρχῇ τῆς δευτέρας δεκαετηρίδος τοῦ εἰς λῆξιν φερομένου αἰῶνος.

Καθ' ἃ ἐν τῇ ἀνωτέρω προκηρύξει ἐμφαίνεται ὁ ἐκ τῶν κυριωτάτων ἀγωγῶν τῆς συγκοινωνίας, τὰ ταχυδρομεῖα, ἐν ἀτελεστάτῃ, σχετικῶς πρὸς τὴν σημερινήν, εὑρηντο καταστάσει κατὰ τὴν διαληφθεῖσαν ἐποχὴν, αἱ δὲ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ αἱ τῆς Πελοποννήσου παράλιοι πό-